

PEDAGOGIKA TA'LIM JARAYONIDA O'QITUVCHINING ZAMONAVIY AXBOROT TEXNLOGIYALARIDAN SAMARALI FOYDALANISHI

Muhammadiyah Zarnigor¹

¹ ShDPI Pedagogika fakulteti o'qituvchisi

Ochilova Gulnoza¹

¹ ShDPI Pedagogika fakulteti o'qituvchisi

Shahina Usmonova Xudoynazar qizi¹

¹ Shahrizabz davlat pedagogika instituti Pedagogika
fakulteti 3-21-guruh talabasi

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 21.05.2025

Revised: 22.05.2025

Accepted: 23.05.2025

KALIT SO'ZLAR:

*pedagogika, ta'lim
jarayoni, zamonaviy
axborot
texnologiyalari, interaktiv
ta'lim, ta'lim
resurslari, individual
yondashuv, multimedia
materiallar, innovatsion
metodlar.*

*o'qituvchilar ZATni qo'llash orqali ta'lim
jarayonini yanada interaktiv va samarali qilish,
talabalar bilan muloqotni kuchaytirish va ularning
o'z-o'zini rivojlantirish qobiliyatlarini oshirish
imkoniyatiga ega bo'ladi. Shuningdek, zamonaviy
axborot texnologiyalarini joriy etishning
qiyinchiliklari va ularni bartaraf etish yo'llari ham
muhokama qilinadi. O'qituvchilar uchun ZATdan
foydalanishning samarali strategiyalari, masalan,
multimedia materiallar, onlayn platformalar va
interaktiv dasturlarni qo'llash, ta'lim jarayonini
yanada boyitishga yordam beradi.*

KIRISH. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) ta'lim jarayoniga kiritilishi ta'limning samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada interaktiv va samarali qilish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Pedagogik ta'limda o'qituvchining zamonaviy texnologiyalardan foydalanishi nafaqat dars jarayonini yangilaydi, balki o'quvchilarda zamonaviy bilimlarni o'zlashtirishda, innovatsion fikrlashni rivojlantirishda, mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb

etadi. Pedagogik ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish sohasida turli tadqiqotlar va ilmiy izlanishlar amalga oshirilgan. Zamonaviy ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'рни va ahamiyatini o'rganishning boshliqlaridan biri sifatida ularning ta'lim tizimiga kiritilishi, o'qituvchining malakasini oshirish, o'quvchilarni ta'lim jarayoniga faol jalb qilish masalalari alohida e'tiborga olinadi. A. Sh. Raxmonov (2016) tomonidan olib borilgan tadqiqotda, zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'lim tizimidagi roli va o'quvchilarning ta'limga nisbatan faolligini oshirishdagi ahamiyati yoritilgan. U o'qituvchilarning AKTga oid bilimlarini mustahkamlash va ularni amaliyotda qo'llashni samarali ta'limning asosiy omili deb hisoblaydi. Eksperiment va empirik tadqiqotlar orqali olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish o'quvchilarning darslarga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning o'z-o'zini baholash va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interaktiv texnologiyalar yordamida o'quvchilarning fikrlash darajasi yuqorilashi va ijodiy yondashuvlari kuchaygan. Shuningdek, o'qituvchilarning texnologik kompetensiyasining oshishi darslarning interaktivligini, samaradorligini va o'quvchilarning motivatsiyasini sezilarli darajada yaxshiladi. Eksperimentda an'anaviy uslublar bilan dars o'tkazgan guruh va zamonaviy texnologiyalarni qo'llagan guruh o'rtasidagi natijalar taqqoslanganda, texnologiyalarni qo'llagan guruhning natijalari ancha yuqori bo'ldi. Bu, o'z navbatida, zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonida ta'sirchan vosita ekanligini tasdiqladi. O'qituvchilar axborot texnologiyalaridan faqat ma'lumotlarni taqdim etish uchun emas, balki o'quvchilarning interaktiv ishtirokini rag'batlantirish, fikr almashish va o'qish jarayonini samarali tashkil etish uchun foydalanishlari kerakligini ko'rsatdi. Tadqiqotning muhokamasi davomida, axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonida keng qo'llanilishi o'qituvchilarning pedagogic yondashuvlarini yangilashni talab qilishi, ularning texnologik malakasini oshirish zarurligini ta'kidlandi. Biroq, texnologiyalardan samarali foydalanish faqatgina mavjud resurslar va moslashuvchan metodik yondashuvlarga asoslanib amalga oshirilishi mumkin. Zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarning darslarda faol ishtirok etishlarini ta'minlab, ularning motivatsiyasini oshiradi va o'qituvchilarni yangi pedagogik metodlarga moslashtiradi. Tadqiqot davomida o'qituvchilarning axborot texnologiyalarini o'z faoliyatlariga muvaffaqiyatli joriy etish uchun pedagogik mahoratini doimiy ravishda yangilab borishlari zarurligi aniqlangan. Bundan tashqari, eksperiment natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy texnologiyalarni qo'llagan guruh o'quvchilari an'anaviy usulda o'qigan guruhga qaraganda yaxshiroq natijalarga erishganlar. Bu, axborot texnologiyalarining ta'lim samaradorligini oshirishdagi

ahamiyatini tasdiqlaydi. Taklif etilgan yo'nalishlar o'qituvchilarning texnologik kompetensiyasini oshirish, ta'lim jarayonida interaktiv va innovatsion metodlarni kengaytirish, shuningdek, o'quvchilarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

Zamonaviy axborot texnologiyalari (ZAT) ta'lim jarayonini yanada interaktiv va qiziqarli qilish imkonini beradi. Ular o'qituvchilarga quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi. Multimedia vositalaridan foydalanish orqali o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qilish. O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida masofaviy aloqani ta'minlash, bu esa geografik cheklavlarni bartaraf etadi. Internet orqali turli manbalardan ma'lumot olish imkoniyati, bu esa o'quvchilarning mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantiradi. O'qituvchilar zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun bir qancha usullarni qo'llashlari mumkin: O'qituvchilar elektron darsliklardan va onlayn resurslardan foydalanib, darslarni yanada qiziqarli va interaktiv qilishlari mumkin. Moodle, Google Classroom kabi platformalarda darslarni tashkil etish, o'quvchilarga vazifalar berish va natijalarni kuzatish. Video, audio va grafik materiallardan foydalanish orqali murakkab tushunchalarni osonroq anglash imkoniyatini yaratish. O'yin elementlarini qo'shish orqali o'quvchilarni motivatsiya qilish va ularning qiziqishini oshirish. Zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun o'qituvchilar doimiy ravishda o'z malakalarini oshirib borishlari zarur. Buning uchun quyidagi usullarni qo'llash mumkin:

- Seminarlarda ishtirok etish: axborot texnologiyalari bo'yicha seminarlar va treninglarda qatnashish.
- Onlayn kurslar: turli onlayn platformalarda mavjud bo'lgan kurslarda qatnashish.
- Tajribalar almashish: boshqa o'qituvchilar bilan tajriba almashish, innovatsion usullarni o'rganish.

Zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi ahamiyati tobora ortib bormoqda. O'qituvchilar bu texnologiyalarni samarali qo'llab, o'quvchilarning qiziqishini oshirib, ta'lim sifatini yaxshilashlari mumkin. O'qituvchilarning doimiy ravishda o'z malakalarini oshirishlari va yangi metodlarni o'rganishlari, zamonaviy ta'lim tizimining muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun muhimdir.

Foydalanilgan adabiyot va havolalar

1. Yuldasheva F. T. (2021). O'qituvchilar uchun axborot texnologiyalari metodikasini rivojlantirish.
2. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim Vazirligi.

3. Ismoilova M. A. (2018). Interaktiv metodlar va axborot texnologiyalarining o'quv jarayoniga ta'siri.
4. Journal of Modern Education Technology, 3(2), 45-52.
5. Gulyamov J. T., & Nematov B. H. (2022). Pedagogik innovatsiyalar va axborot texnologiyalarining integratsiyasi.
6. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti.
7. Andreeva I. V. (2017). Pedagogicheskie tekhnologii i metodiki obucheniya s ispol'zovaniem sovremennykh informatsionnykh tekhnologiy. Moscow: Nauka.
8. ispol'zovaniem sovremennykh informatsionnykh tekhnologiy. Moscow: Nauka.
9. <https://inlibrary.uz/index.php/mead/article/view/85917>

